

KAJAANIN KAUPUNKI ARVIOINTIKERTOMUS 2023

Tarkastuslautakunta 24.5.2024

Sisällys

Tiivistelmä tarkastuslautakunnan havainnoista ja suosituksista v. 2023:	3
1 TARKASTUSLAUTAKUNTA	6
1.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano.....	6
1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta	6
1.3 Tilintarkastus.....	6
1.4 Arvioinnin lähtökohdat	7
1.5 Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet.....	7
2 AIKAISEMPIEN VUOSIEN SUOSITUSTEN SEURANTA	8
3 ARVIO ASETETTUJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA VUONNA 2023.....	9
3.1 Kaupunkistrategian toteutuminen.....	9
3.2 Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	10
Toimialat	10
Liikelaitokset ja tytäryhtiöt	11
4 MUUT TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINNIT	13
4.1 Talous	13
4.2 Henkilöstö	17
4.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta	18
4.4 Investoinnit	18
5 TARKASTUSLAUTAKUNNAN VALITSEMAT PAINOPISTEALUEET	19
5.1 Kajaanin Vesi -liikelaitos.....	19
5.2 Hallintopalvelut.....	20
5.3 Tietohallinto.....	21
5.4 Henkilöstöhallinto	22
5.5. Talouspalvelut.....	24
5.6 Hankintatoimi	25
5.6 Konsernijaosto	26
6 TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI	27
7 MUUT HAVAINNOT	30
Kiitokset	32
Allekirjoitus	32

Tiivistelmä tarkastuslautakunnan havainnoista ja suosituksista v. 2023:

Kaupunkistrategia

Kaupunkistrategia on toteutunut vallitsevat olot huomioon ottaen hyvin.

Toimialat yleisesti

Toimialoista sivistystoimiala on ylittänyt talousarvionsa miljoonalla eurolla vuonna 2023. Muut toimialat ovat saavuttaneet asetetut taloustavoitteet.

Tarkastuslautakunta suosittaa talouden ja investointien sopeuttamista taloudellisen riskin hallitsemiseksi.

Liikelaitokset ja tytäryhtiöt yleisesti

Tytäryhtiöt ja liikelaitokset ovat pääasiallisesti saavuttaneet asetetut tavoitteet.

Talous

Kajaanin kaupungin riskeinä on tunnistettu, ettei kaupungin talous ole pitkällä aikavälillä tasapainossa (Tilinpäätös 2023, s. 68–69). Riski on strateginen, ja se on riskiluokassa 20, joka on toiseksi korkein riskiluokka. Talouspalvelut ovat merkittävässä roolissa riskin hallinnassa, ja riskiluokan pienentäminen vaatii selkeät esitykset valtuustolle riskin pienentämiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunginvaltuustolle tuodaan selkeä esitys siitä, miten riskiä pienennetään.

Vuodesta 2019 alkaen kaupungilla on ollut varaa tehdä vapaaehtoisia varauksia. Ennen vuotta 2019 on tehty vain pakolliset varaukset. Tarkastuslautakunta suosittaa, että vapaaehtoisten varausten tekemistä jatketaan.

Henkilöstö

Henkilöstökulujen kasvua vuodesta 2022 vuoteen 2023 selittävät osittain vuonna 2023 toteutetut palkankorotukset. Lisäksi perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen on rekrytoitu lisää työvoimaa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Kajaanin kaupungin työnantajakuvan parantaminen varmistaa jatkossakin avoimien tehtävien täyttämisen. Tarkastuslautakunta suosittaa työnantajakuvan parantamista.

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tarkastuskunta toteaa, että hyvinvointialueuudistuksen takia valtionosuuksiin tulee pysyvä vähennys, joka on Kajaanin kaupungilla noin 2,5 milj. euroa vuodesta 2025 alkaen.

Positiivisena asiana voidaan todeta, että yhteisöveron jako-osuus kasvoi 43 % edellisestä vuodesta yhden yksittäisen yhteisön vuoden 2022 poikkeuksellisen tuloksen vuoksi ja vaikuttaa vuosina 2024–2025 Kajaanin yhteisöverotuloihin.

Henkilöstön saatavuudessa, ennen kaikkea opetus- ja varhaiskasvatuksen henkilöstön, on ollut haastetta.

Investoinnit

Tarkastuslautakunta suosittaa investointitason kriittistä tarkastelua talouden hallinnan näkökulmasta.

Kajaanin Vesi -liikelaitos

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen taloutta on hoidettu hyvin, ja käyttöveden hinta/laatusuhde on erinomainen. Laadukas vesi ja sen edullinen hinta ovatkin merkittäviä imagotekijöitä myös koko kaupungin markkinoinnissa.

Liikelaitoksen henkilöstön keski-ikä on korkeampi kuin koko kaupungin henkilöstön keski-ikä. Hiljaisen tiedon siirtyminen henkilöiden eläköityessä on syytä huomioida.

Tulevien vuosien talouden haasteena on uuden jätevedenpuhdistamon rakentaminen, joka tulee olemaan kymmenien miljoonien hanke. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan veden hintaa ei kuitenkaan tulisi pitää ylimääräisenä verotuskeinona. Investointihankkeen rahoitukseen on syytä kuitenkin varautua.

Tarkastuslautakunta korostaa Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan osaamisen merkitystä ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä, sillä talouden hallinta tulee jatkossakin olemaan haasteellista. Liikelaitos on varautunut riskeihin. Riskienhallintaan sekä riskien tunnistamiseen on hyvä kiinnittää huomiota jatkuvasti.

Hallintopalvelut

Sisäisen asiakaspalvelun, tietohallinnon ja hallintotiimin resurssit ovat tällä hetkellä riittävät. Sen sijaan lautakunta tuo esille huolensa siitä, että joukkoliikenteen, riskienhallinnan koordinoinnin, tietosuojavastaavan, hallinnollisen tietoturvapäällikön sekä osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattorin tehtävät ovat käytännössä kukin tehtäväalue yhden henkilön varassa. Tämä on merkittävä riski.

Tarkastuslautakunta suosittaa organisaation toimivuuden varmistamista kaikissa tilanteissa.

Lautakunta toteaa, että hallintopalveluiden rekrytoinnit ovat onnistuneet hyvin. Lautakunnan näkemyksen mukaan nopealla aikataululla kuntoon laitettavia asioita ovat muun muassa sijaisuusjärjestelyt, hiljaisen tiedon siirtäminen, moniosaamisen kehittäminen sekä varautuminen tulevien vuosien eläköitymisiin.

Tarkastuslautakunta suosittaa kokemuksen ja hiljaisen tiedonsiirron varmistamista.

Tietohallinto

Tarkastuslautakunnan suosittelee koulutusten lisäämistä (mm. kyberhyökkäysten torjunta) sekä resurssien varmistamista ja resurssien oikeaa priorisointia kybersodankäynnin uhkan kasvaessa.

Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että toimintaa ohjaavaa mittarointia kehitetään edelleen.

Talouspalvelut

Tarkastuslautakunta suosittaa riskienhallinnan jalkauttamisen terävöittämistä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sopeutussuunnitelman toteuttaminen vaatii vielä vahvistamista.

Lautakunta toteaa, että toiminnan suunnitelmallisuus on kehittynyt.

Hankintatoimi

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että hankintatoimi edistää hyvien kumppanuuksien ja toimittajien löytämistä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että toimialat käyttävät keskitettyjä hankintapalveluita ja hankintaosaamista omissa hankinnoissaan.

Konsernijaosto

Tarkastuslautakunta suosittelee, että riskienhallintasuunnitelmien seurannassa kiinnitetään huomiota siihen, että yhteisöt ymmärtävät riskit samassa laajuudessa, jotta ristiriitaisuuksia ei synny.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota valvonnan riittävään tasoon ja varmistamaan, että toiminnassa konsernin kokonaisuus on edellä.

Tarkastuslautakunta suosittelee, että esimerkiksi sisäisen valvonnan raportit varmistetaan tuotavan riittävässä laajuudessa päätöksenteon tueksi kaupunginhallitukselle.

Tarkastuslautakunta pitää Kajaanin kaupungin konserniohjeen kohtaa 6.1 Esteellisyys kaupunkikonsernissa -kirjausta ”Osakeyhtiön, osuuskunnan ja yhdistyksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö on esteellinen käsittelemään yhteisön asiaa kaupungin toimielimissä” velvoittavana ja suosittelee kiinnittämään tähän erityistä huomiota jäsenvalinnoissa.

Muut havainnot

Tarkastuslautakunta suosittelee täsmäyttämään Trimblen arvot kirjanpitoon säännöllisesti.

Tarkastuslautakunta suosittelee huomioimaan mahdolliset inventaarit keskeisten irtainten käyttöomaisuuserien osalta.

Tarkastuslautakunta suosittelee myös kehittämään investointikohteiden seuranta ja kohteiden valmiiksi laittoa siten, että yksittäinen investointikohde liittyy aina yhteen investointinumeroon, jolloin kohteen seuranta ja poistojen aloittaminen on täsmällistä.

Tarkastuslautakunta suosittelee lomapalkkavelan kirjaamista kuukausittain seurannan helpottamiseksi.

Tarkastuslautakunnan suositusten vaikuttavuuden arviointi

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan suositusten arvioinnin mittaaminen vaikuttaa annettaviin suosituksiin. Suosituksista tulee selkeitä ja niiden toteutumisen arviointi on helpompaa.

Tarkastuslautakunta jatkaa tulevana vuosina annettujen suositusten vaikuttavuusindeksin seuraamista.

1 TARKASTUSLAUTAKUNTA

1.1 Tarkastuslautakunnan kokoonpano

Tarkastuslautakunta on valittu toimikaudeksi 2021–2025. Kokoonpano vuonna 2023 on ollut seuraava:

varsinaiset jäsenet	henkilökohtaiset varajäsenet
Niva Teemu, puheenjohtaja	Härkönen Kimmo
Kinnunen Eveliina, varapj.	Pöllänen Tuija
Myllylä Raili	Kyllönen Antero
Enroth Paavo	Sistonen Toivo
Törrö Leena	Tartia-Jalonen Aila

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut hallintosuunnittelija Taina Juntunen.

1.2 Tarkastuslautakunnan toiminta

Tarkastuslautakunta on pitänyt kertomusvuonna 2023 kolmetoista kokousta. Kokouksissa on tavattu toimialojen johtavia viranhaltijoita sekä käsitelty tilintarkastajan raportointia ja arviointikohteita. Lautakunta on tutustunut myös peruskorjattuun teatteritaloon. Lisäksi lautakunta on kokoontunut kuusi kertaa vuonna 2024 arviointikertomuksen laadintaa varten.

Lautakunta valmisteli kuntalain mukaisen sidonnaisuusrekisterin pitämistä koskevan asian ja vei sidonnaisuusrekisterin tiedoksi kaupunginvaltuustolle 1.11.2023.

Arvioinnin painopistealueiksi on tarkastuslautakunnan hyväksymän työsuunnitelman mukaisesti valittu hallintopalvelut, henkilöstöpalvelut ja talouspalvelut sekä Kajaanin Vesi -liikelaitos. Kuultavina ovat olleet lisäksi erikseen hankintapalvelut ja tietohallintopalvelut.

1.3 Tilintarkastus

Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Antti Kääriäinen ja hänen varahenkilönään on ollut JHT, KHT Aki Saari/KPMG Oy 31.10.2023 saakka. Päävastuullisen varahenkilönä on aloittanut 1.11.2023 JHT, HT Katri Hokkanen.

Tilintarkastajat ovat raportoineet havainnoistaan tarkastuslautakunnalle tarkastusvuoden aikana kolme kertaa. Lisäksi tilintarkastaja on esitellyt erillisraportit/muistiot KOY Kajaanin Pietarin ja Kajaanin AMK Oy:n tilikauden aikaisista tarkastuksista sekä KOY Kajaanin Pietarin tilinpäätöstarkastuksesta.

1.4 Arvioinnin lähtökohdat

Tarkastuslautakunnan on kuntalain 121 §:n mukaan valmistettava valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat ja arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Lisäksi tarkastuslautakunnan on huolehdittava kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteen sovittamisesta. Mikäli kunnan taseessa on kattamatonta alijämää, on tarkastuslautakunnan arvioitava talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä.

Kunnan ulkoisen tarkastuksen toimijoita ovat tilintarkastaja ja tarkastuslautakunta. Varsinaisen tilintarkastuksen suorittaminen ja tilintarkastuskertomuksen laatiminen sekä oikeudellinen vastuu tarkastuksesta ja sen laadusta kuuluvat tilintarkastajalle.

Arviointikertomus laaditaan tilinpäätöksestä kerättyjen tietojen pohjalta ja osittain tarkastuslautakunnan itsensä keräämien tietojen pohjalta. Arviointikertomuksessa vältetään tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa esitettyjen asioiden tarpeetonta toistamista ja keskitytään niissä olevien merkittävimpien poikkeamien arviointiin.

1.5 Tarkastuslautakunnan jäsenten esteellisyydet

Lautakunnan jäsen Leena Törrö ei ole osallistunut Kajaanin Vesi -liikelaitoksen arviointiin, sillä hän on Kajaanin Veden johtokunnan varajäsen.

Lautakunnan varapuheenjohtaja Eveliina Kinnunen sivistyslautakunnan jäsenenä ei ole osallistunut sivistystoimialan arviointiin eikä osallisuus- ja hyvinvointijaoston käsittelemien asioiden arviointiin, sillä hän on jaoston varajäsen.

Lautakunnan puheenjohtaja Teemu Niva ja lautakunnan jäsen Raili Myllylä ovat Loiste Oy:n hallituksen jäseniä. He eivät ole osallistuneet Loiste Oy:lle asetettujen tavoitteiden arviointiin.

2 AIKAISEMPIEN VUOSIEN SUOSITUSTEN SEURANTA

Vuotta 2022 koskevassa arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista on kaupunginhallitus antanut selvityksensä kaupunginvaltuustolle 2.10.2023.

Tarkastuslautakunta uudistaa aikaisempien vuosien seuraavat havainnot:

- 1 Tarkastuslautakunta suositaa tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet ja liikelaitosten johtokuntien jäsenet ylläpitävät ammatillisista osaamistaan.
- 2 Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talouden sopeuttamiselle asetetut tavoitteet on hyvä asettaa niin, että ne ovat realistiset saavuttaa. Pelkästään lukujen valossa saavutettuihin tavoitteisiin ei voida olla tyytyväisiä. Kipeiden ratkaisujen lykkääminen tuo väistämättä paineita tulevaisuuteen.
- 3 Tarkastuslautakunta suosittelee rakennusten rakennemuutosohjelman huomioimista taloussuunnittelussa. Rakennemuutosohjelman merkitys korostuu talouden sopeuttamistoimien aikana.
- 4 Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan perusopetuksen oman toiminnan kriittistä tarkastelua tulee jatkaa ja etsiä ratkaisuja haastavien tila- ja henkilöstöressurssien hallintaan.
- 5 Tarkastuslautakunta toteaa, että lasten tuen tarve on suurempi kuin tuki, jota siihen voidaan antaa. Lautakunta suositaa perusopetuksen mittareiden laatimista; miten mitataan laadukas perusopetus?
- 6 Tarkastuslautakunta suositaa koulutusliikelaitosta huolehtimaan siitä, että opiskelijoilla on tarvittavat työelämävalmiudet heidän siirtyessään työelämään.

3 ARVIO ASETETTUIJEN TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMISESTA VUONNA 2023

3.1 Kaupunkistrategian toteutuminen

Kajaanin kaupunkistrategian kolme teemaa ovat

Menestyvä kaupunki

Lasten ja nuorten kaupunki

Resurssiviisas kaupunki

Vuosi 2023 oli kaupunkistrategian ensimmäinen toteutusvuosi. Kajaanin väkiluku kasvoi 195 hengellä vuonna 2023 – ensimmäisen kerran vuoden 2009 jälkeen. Asukasluvun kasvu johtui maahanmuutosta; muun muassa

Ukrainasta saapuneet vuoden maassa olleet pakolaiset saivat ensimmäistä kertaa hakea kotikuntaoikeutta. Työperäisen maahanmuuton kehityksestä ei ole vielä vuonna 2023 tietoa.

Asukastutkimuksen 2023, jonka kohderyhmänä ovat 15–79-vuotiaat kajaanilaiset, mukaan muuttoa tai muuttoa pohtivia oli reilut puolet vastaajista; pysyviä kajaanilaisia oli vajaa puolet vastanneista. Aikaisemmin tasaisesti parantunut suositteluhaluus on kääntynyt heikompaan suuntaan nuorten, 15–29-vuotiaiden joukossa. Heidän joukossaan luottamus tulevaisuuteen, kaupallisten palveluiden saatavuus, vapaa-ajan tekemisen riittävyys, työpaikkatarjonnan monipuolisuus ja suhtautuminen muualta tuleviin on heikentynyt. Sen sijaan toimen ilmastonmuutokseen liittyvissä asioissa saivat aikaisempaa myönteisemmän vastaanoton.

Kajaanilaisten asukastyytyväisyys on samansuuntaista aikaisempaan verrattuna, joskin vire on heikkenemään päin. Osaltaan tähän saattavat vaikuttaa muiden muassa kotimaan taloustilanne, korkojen nousu ja maailmanpoliittiset jännitteet. Tärkeimpiä kokonaistyytyväisyyteen vaikuttavia asioita ovat hyvinvoinnin tunne, luottamus tulevaisuuteen ja kotiseutuylpeys. Entistä tärkeämpänä voitaneen pitää sitä, millaisena kaupunkilaiset kokevat tulevaisuutensa kaupungissa. Kaikissa näissä osa-alueissa vastausten arvot olivat hyviä ja ne voidaan katsoa vahvuuksiksi. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, miten erityisesti kajaanilaisten nuorten luottamus tulevaisuuteen saataisiin vahvistettua.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kaupunkistrategia on toteutunut vallitsevat olot huomioon ottaen hyvin.

3.2 Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Toimialat

Sivistystoimialan toimintakatteen toteuma oli -79 milj. euroa (talousarvio -78 milj. euroa). Toiminnallisista tavoitteista toteutui osittain muiden tavoitteiden toteutuessa. Osittain toteutuneet tavoitteet olivat

1. *Varhaiskasvatus: Avointen työpaikkojen täyttäminen kelpoisilla hakijoilla.*
2. *Perusopetus: Perusopetuksen toimiva arki ja oikeanlainen resursointi sekä hyvässä kunnossa olevat koulurakennukset ovat vetovoimatekijöitä. Näiden markkinointia lisätään ja monipuolistetaan.*
3. *Kulttuuri- ja nuorisopalvelut: Lisätään nuorten osallisuutta kuuntelemalla, kuulemalla ja ottamalla nuoret mukaan heitä koskeviin asioihin.*
4. *Kulttuuri- ja nuorisopalvelut: Lasten ja nuorten osallistuminen teatterin ja muiden kulttuuripalvelujen toimintoihin lisääntyy.*
5. *Varhaiskasvatus: Kierrätetään yhdessä lasten kanssa.*
6. *Perusopetus: Pidetään huolta puhtaasta luonnostamme ja ympäristöstämme ja korostetaan asiaa kasvatuksessa ja opetuksessa.*

Sivistystoimialalla riskienhallinnan osalta riskiluokassa 20, kriittinen tai ei siedettävä riski, oli riskejä kolme kappaletta. Nämä riskit olivat

- oppilasmäärä, tilojen käyttöaste sekä henkilöstöresurssit eivät ole tasapainossa
- rekrytointiriski: kelpoisen varhaiskasvatuksen henkilöstön riittävyys
- tuen tarpeen kasvaminen – lapset ja perheet.

Ympäristöteknisen toimialan toimintakatteen toteuma oli 0,9 milj. euroa, ja sen toimintakate toteutui 1,4 milj. euroa arvioitua parempana.

Toiminnallisia tavoitteita ympäristöteknisellä toimialalla toteutui viisi kappaletta. Osittain toteutuneita olivat

1. *Elinvoiman turvaaminen laadukkaan ja monipuolisen tonttitarjonnan sekä korjaus- ja täydennysrakentamisen edistämisen avulla.*
2. *Yhteistyön kehittäminen KAMK kuntapalveluiden kanssa kaupunkistrategiaa tukevien hankkeiden edistämiseksi.*

Ympäristöteknisen toimialan osalta riskienhallinta on toteutunut mallikkaasti korkeimpien riskien ollessa luokassa 12, merkittävä tai nopeasti toimenpiteitä vaativa riski. Nämä riskit olivat

- Hyödykehintariski. Materiaalikustannusten kasvu ja materiaalin saatavuus. Energian hinnan ja palvelukustannusten kasvu.
- Tyhjiksi tai vajaakäytölle jäävät tilat.
- Korjausvelka pidetään hallinnassa riittävillä peruskorjausinvestoinneilla. Mikäli suunnitelmia ei toteuteta, voi seurata äkillisiä, esim. rakennuksiin kohdistuvia toiminnallisia ongelmia, jotka voivat estää päivittäisen käytön ja toiminnan.

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovana tavoitteena on toimialan toimintakate. Kokonaisuutta tarkastellen toimintakate -131,2 milj. euroa toteutui talousarviota (-94,4 milj. euroa) huonompana. Toteuman ja talousarvion ero johtui suurelta osin koulutusliikelaitokselle tilitetystä valtionrahoituksesta 34 milj. euroa, joka sisältyy toteumaan, mutta ei ollut mukana talousarvioluvussa.

Konsernipalvelut toimialalla toiminnallisista tavoitteista kolme toteutui osittain.

1. *Tasapainoisella taloudella varmistamme kaupungin elinvoiman: Talouden sopeuttamissuunnitelman toimeenpaneminen, ohjaus ja valvonta kaupunkitasoisesti.*
2. *Opiskelijoiden sitouttaminen Kajaaniin.*
3. *Edistetään työttömien nuorten aktivoitumista ja osallistumista työllistymistä edistäviin palveluihin.*

Konsernipalveluiden riskienhallinnassa on kaksi kappaletta riskejä, jotka ovat riskiluokassa 20, kriittinen tai ei siedettävä riski. Nämä riskit olivat

- Kajaanin kaupungin talous ei ole pitkällä aikavälillä tasapainossa sekä
- työvoimapula.

Vuolijoen aluelautakunnan osalta toiminnalliset tavoitteet täyttyivät pääsääntöisesti. Osittain toteutuneet tavoitteet olivat

1. *Kehitetään alueen kesä- ja harjoittelutyöpaikkojen määrää ympäristö- ja nuorisotyössä sekä alueen yrityksissä ja yhteisöissä.*
2. *Hankitaan kimpakyytisovellus asukkaiden käyttöön*

Vuolijoen aluelautakunnan osalta riskienhallinta osiota ei ole tilinpäätöksessä.

Toimialoista sivistystoimiala on ylittänyt talousarvionsa miljoonalla eurolla vuonna 2023. Muut toimialat ovat saavuttaneet asetetut taloustavoitteet.

Tarkastuslautakunta suosittaa talouden ja investointien sopeuttamista taloudellisen riskin hallitsemiseksi.

Liikelaitokset ja tytäryhtiöt

Kajaanin kaupungin liikelaitosten ja tytäryhtiöiden **valtuuston nähden sitovien tavoitteiden toteutuminen tilikaudella 2023:**

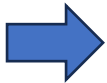
Tavoite on toteutunut	
Tavoite on toteutunut osittain	
Tavoite ei ole toteutunut	

<i>Liikelaitos</i>	<i>Tavoitteet 2023</i>	<i>Toteuma</i>	<i>Arviointi</i>
<i>Kajaanin kaupungin koulutusliikelaitos</i>	<i>ylijäämä >0 € peruspääoman korko</i>	<i>948 990 € toteutui</i>	
<i>Kajaanin Vesi-liikelaitos</i>	<i>ylijäämä > 700 000 € peruspääoman korko + tuottovaatimus 1,2 milj. €</i>	<i>835 730 € 1,2 milj. €</i>	
<i>Kajaanin Mamselli</i>	<i>ylijäämä >0 peruspääoman korko</i>	<i>314 848 € toteutui</i>	

Kajaanin kaupungin liikelaitokset saavuttivat niille asetetut tavoitteet v. 2023.

<i>Tytäryhtiö</i>	<i>Tavoitteet 2023</i>	<i>Toteuma</i>	<i>Arviointi</i>
<i>Kajaanin Teknologiakeskus Oy</i>	<i>vuokrattavien tilojen käyttöaste 95 % liikevaihto 3,4 M€ tulostavoite 280 000 €</i>	<i>96,16 % 3,7 m€ 227 055 €</i>	
<i>Loiste Oy</i>	<i>Loiste Oy:n johto ja hallitus tarkistavat 3/2023 osingonmaksukyvyn.</i>	<i>9,0 M€ (Kajaanin kaupungin osuus 50,1 % 18 M€:sta)</i>	
<i>Kajaanin Energiatuotanto Oy</i>	<i>avustaa asiakkaan (Pölkky Oy) laajentumishankkeissa, palveluhinnaston kehittäminen kilpailukykyisemmäksi, omistuspohjan laajentaminen</i>	<i>kaksi ensiksi mainittua toteutui, omistuspohjaa ei ole laajennettu</i>	
<i>Kainuun Voima Oy</i>	<i>viisi (5) valtuustoon nähden asetettua sitovaa tavoitetta, ks. TP 2023 s. 201–202</i>	<i>kolme tavoitetta toteutui, toteutumatta jäi säännösteltyjen järvien tasojen pitäminen pitkäaikaisen keskiarvon tasolla sademäärien vuoksi sekä hukkalämpöjen maksimaalinen talteenotto</i>	
<i>KOY Kajaanin Lohtajan Palvelukeskus</i>	<i>tyhjillään olevalle liiketilalle löydetään vuokralainen/ostaja</i>	<i>ei toteutunut</i>	
<i>KOY Kajaanin Pietari</i>	<i>asuntojen käyttöaste 93,5 % asiakastyytyväisyys > 4,0 (asteikko 1–5)</i>	<i>94,53 % 4,02</i>	

<i>As Oy Kajaanin Sammonkaaren Pietari</i>	vuokrausaste 100 %	100 %	
<i>Kajaanin Ammatti-korkeakoulu Oy</i>	tulostavoite >0 panostus kansainväliseen rahoitukseen; Kajaanin ulkopuolisen koulutuksen lisääminen; liiketoiminnan vahvistaminen	tulos 777 000 € EU-ETA- alueen ulkopuolisten opisk. lukuvuosimaksut lisääntyivät; kuntayhteistyö laajeni, mm. Raahe; TKI-hanketoiminta ennätysellisen suuri	
<i>Edukai Oy</i>	tilikauden tulos > 0	544 896 €, toteutui	

Tarkastuslautakunta toteaa, että tytäryhtiöt ja liikelaitokset ovat pääasiallisesti saavuttaneet asetetut tavoitteet.

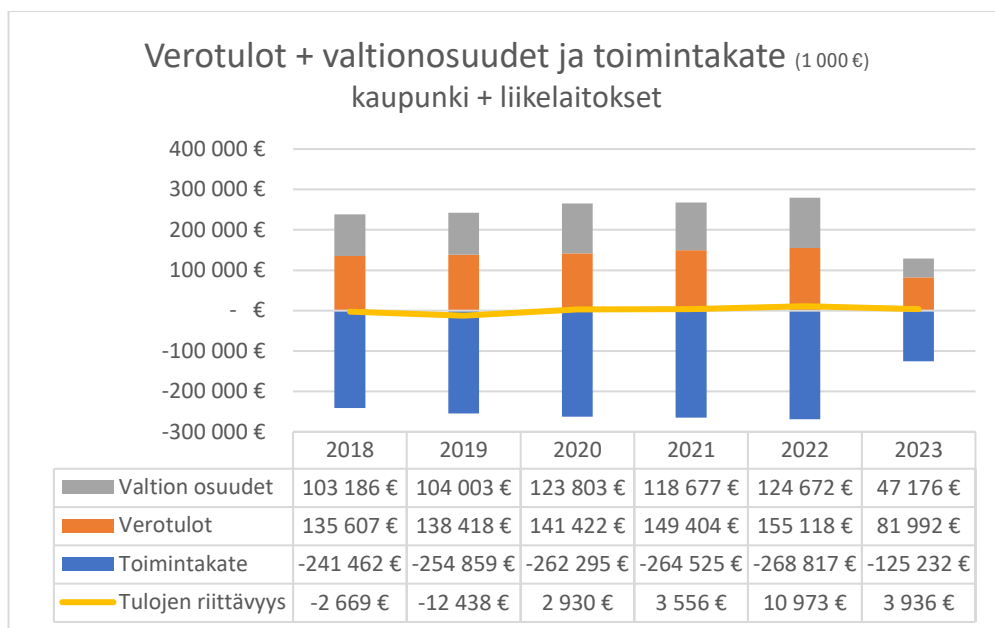
4 MUUT TOIMINNAN JA TALOUDEN ARVIOINNIT

4.1 Talous

Kajaanin kaupunki on aloittanut talouden sopeuttamistoimet 2020 (kv 9.12.2019 § 62). Sopeuttamistoimien tavoitteen on saada talous tasapainoon. Kuntalain tarkoittamaan kattamatonta alijäämää ei ole.

Peruskaupungin osalta merkittävimmät tekijät ovat verotulot, valtionosuudet sekä toimintakate. Tarkastelemalla näiden kehitystä nähdään tulojen riittävyys menoihin.

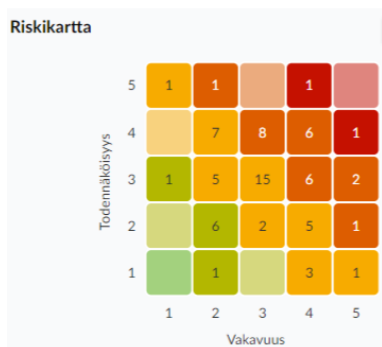
Toimintakate on lähtökohtaisesti kaupungilla negatiivinen. Vuoden 2019 jälkeen kaupungin verotulot ja valtionosuudet ovat olleet riittävät kattamaan toimintakatteen.

Kaavio. Verotulot, valtionosuudet ja toimintakate vuosina 2018–2023 (kaupunki ja liikelaitokset).

Kaupunginvaltuustoon nähden sitovaksi toiminnalliseksi tavoitteeksi on asetettu, että tasapainoisella taloudella varmistetaan kaupungin elinvoimaa. Kaupungin talous ei ole kuitenkaan pitkällä aikavälillä tasapainossa, ja se on arvioitu merkittäväksi riskiksi eli kuuluvaksi riskiluokkaan 20.

Riskienhallinnan arvioinnissa riskiluokka 20–25 tarkoittaa kriittistä tai ei siedettävissä olevaa riskiä. Tällainen riskitekijä vaatii yleensä välittömiä toimia.

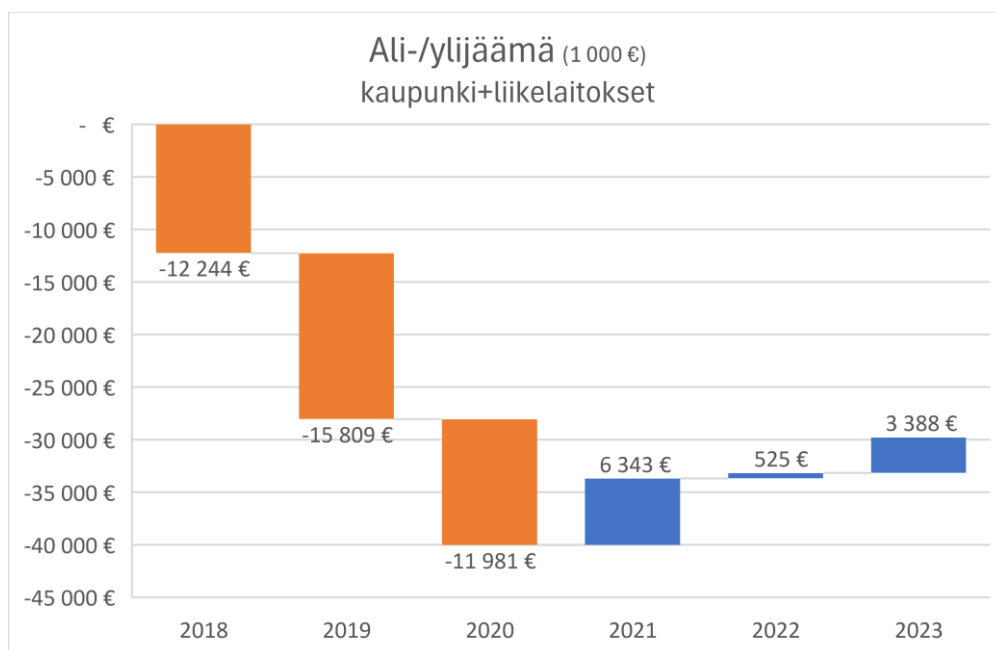

Kajaanin kaupungin riskeinä on tunnistettu, ettei kaupungin talous ole pitkällä aikavälillä tasapainossa (Tilinpäätös 2023, s. 68–69). Riski on strateginen, ja se on riskiluokassa 20, joka on toiseksi korkein riskiluokka. Taluspalvelut ovat merkittävässä roolissa riskin hallinnassa, ja riskiluokan pienentäminen vaatii selkeät esitykset valtuustolle riskin pienentämiseksi.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että kaupunginvaltuustolle tuodaan selkeä esitys siitä, miten riskiä pienennetään.

Vuoden 2023 talouden osalta merkittävin muutos on tullut sotien vaihtuessa hyvinvointialueeksi. Tämän vuoksi tulot ja menot ovat pienentyneet kuvaajan osoittamalla tavalla.

Peruskaupungin ja liikelaitosten osalta tarkasteltaessa kertynyttä ali-/ylijäämää, nähdään tapahtunut suunnan muutos, joka on tullut vuonna 2019.

Kaavio. Ali-/ylijäämä vuosina 2018–2023 (kaupunki ja liikelaitokset). Tarkastelussa ei ole huomioitu vuoden 2019 poikkeuksellisia eriä (Loiste-kauppa).

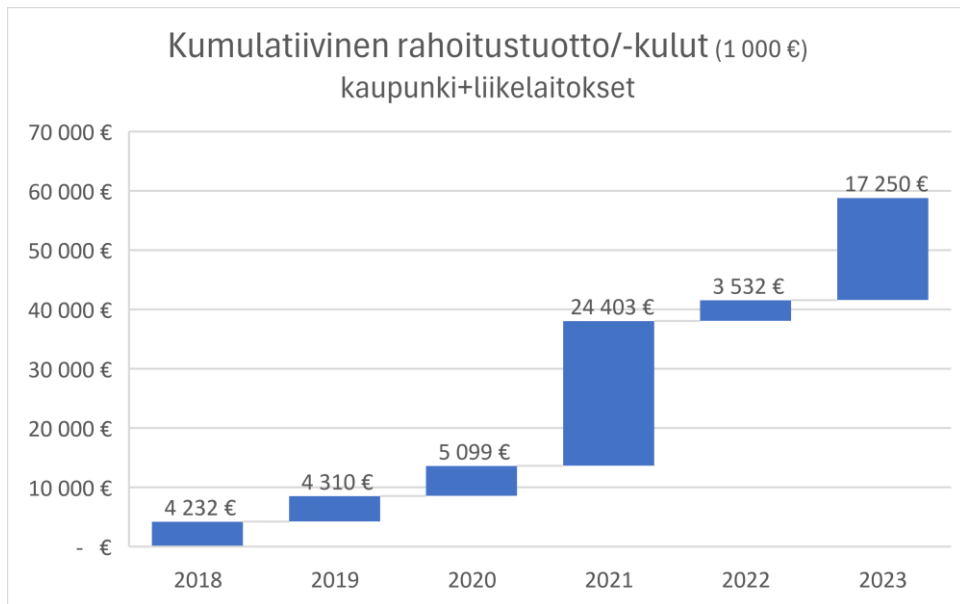
Tarkastelussa havaitaan ali-/ylijäämän positiivinen kertymä viimeiseltä kolmelta vuodelta. Vuoden 2019 osalta tarkastelussa on käytetty kertaeristä puhdistettua (Tilinpäätös 2019, s. 44) ali-/ylijäämää.

Kajaanin kaupungilla on merkittävä sijoitusomaisuus arvopapereissa sekä omaisuutena. Lisäksi kaupungin investointitahti on ollut merkittävä viime vuosina. Tämän vuoksi on hyvä tarkastella kuluneiden vuosien rahoitustuottoja ja -kuluja.

Sijoitusomaisuudesta saatavat tuotot kirjautuvat rahoitustuottoihin ja -kuluihin. Sijoitusomaisuus arvostetaan kirjanpidossa aina alimpaa arvoon ja arvonmuutokset vaikuttavat sekä rahoitustuottoihin että -kuluihin. Investoinneissa käytettyjen lainojen korkokulut kirjautuvat rahoitustuottojen ja -kulujen ryhmään korkokulut.

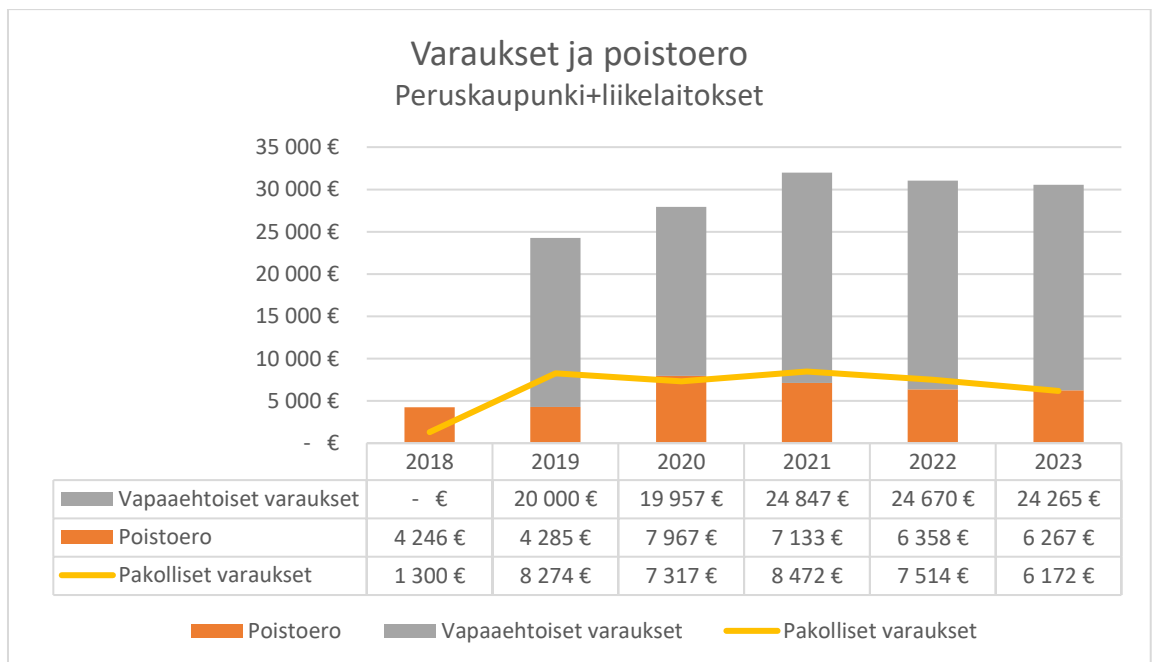
Rahoitustuottojen ja -kulujen muutokset selittyvät keskeisiltä osin tytäryhteisöjen osinkotuottojen ja sijoitusomaisuuden arvonmuutosten vuosittaisesta vaihtelusta.

Kaupungin ja liikelaitosten osalta rahoitustuotot ovat olleet 50 284 miljoonaa viimeisten kuuden vuoden aikana. Rahoitustuottoihin on tullut voimakasta vaihtelua 2019 toteutuneiden Loiste-kauppojen jälkeen.

Kaavio. Kumulatiivinen rahoitustuotto/-kulut (kaupunki ja liikelaitokset) vuosina 2018–2023.

Tarkasteltaessa kaupungin tekemiä varauksia pidemmältä aikaväliltä havaitaan vuodesta 2019 lähtien ollut merkittävä vapaaehtoisten varausten kasvu.

Kaavio. Varaukset ja poistoerot (kaupunki ja liikelaitokset vuosina 2018–2023).

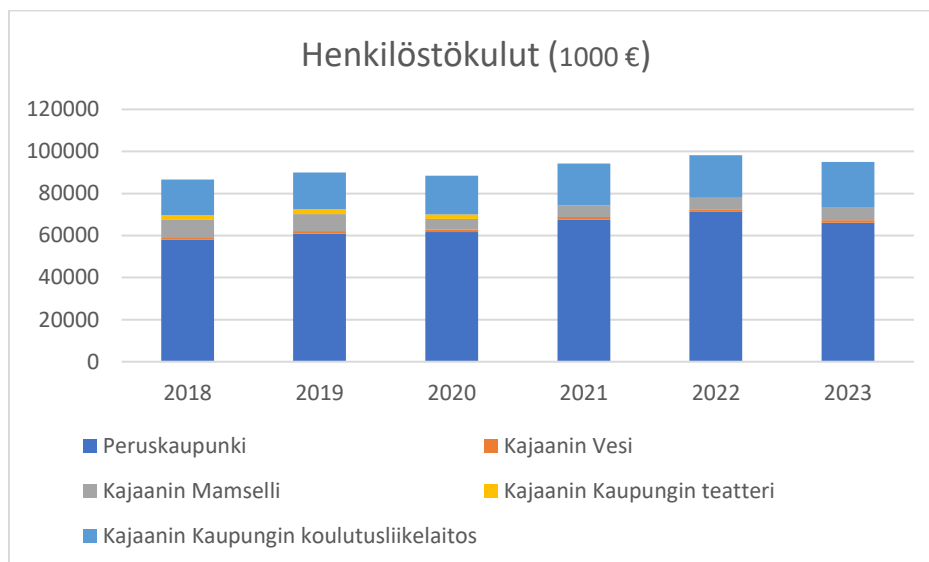

Tarkastuslautakunta toteaa, että vuodesta 2019 alkaen kaupungilla on ollut varaa tehdä vapaaehtoisia varauksia. Ennen vuotta 2019 on tehty vain pakolliset varaukset.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että vapaaehtoisten varausten tekemistä jatketaan.

4.2 Henkilöstö

Henkilöstökulut laskivat 7,3 % edellisvuodesta, mutta toteutuivat talousarviota 1,2 milj. euroa suurempina.

Kaavio. Henkilöstökulujen kehitys vuosina 2018–2023

Seuraavassa henkilöstökulujen kehitys tuhansina euroina vuosina 2018–2023 (peruskaupunki ja liikelaitokset). Henkilöstökulut ovat kasvaneet edellä mainittuna ajanjaksona 86,6 miljoonasta 95 miljoonaan euroon.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Peruskaupunki *)	57965	60908	61657	67640	71240	66041
Kajaanin Vesi	1211	1203	1217	1244	1240	1263
Kajaanin Mamselli	8300	8165	5078	5379	5548	6016
Kajaanin Kaupungin teatteri	2242	2246	2109			
Koulutusliikelaitos	16912	17534	18391	19989	20257	21704
Yhteensä	86630	90056	88452	94252	98285	95024

*) Kajaanin kaupunginteatteri sivistystoimialan tulosityksiköksi 1.1.2021. Henkilöstökulu sisältyvät peruskaupunkiin tästä alkaen. Pelastuslaitos siirtyi Kainuun hyvinvointialueen alaisuuteen 1.1.2023 alkaen ja vastaanottokeskus 1.8.2023 Babando Oy:lle.

Henkilöstöhallinnosta lähemmin kohdassa 5.4.

Tarkastuslautakunta toteaa, että henkilöstökulujen kasvua vuodesta 2022 vuoteen 2023 selittävät osittain vuonna 2023 toteutetut palkankorotukset. Lisäksi perusopetukseen ja varhaiskasvatukseen on rekrytoitu lisää työvoimaa.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan Kajaanin kaupungin työnantajakuvan parantaminen varmistaa jatkossakin avoimien tehtävien täyttämisen

Tarkastuslautakunta suosittaa työnantajakuvan parantamista.

4.3 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Kaupunginvaltuuston hyväksymä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje on vuodelta 2022. Aiheeseen liittyvää ohjeistusta on myös hallintosäännössä ja konserniohjeessa. Kajaanin kaupungin riskit on jaoteltu strategisiin, rahoituksellisiin, toiminnallisiin ja vahinkoriskeihin. Sisäinen valvonta toteutetaan osana normaalia johtamista, seuranta ja arviointia.

Keskeisimpinä toteutuneina riskeinä on tunnistettu verorahoituspohjan kehittyminen ja henkilöstön saatavuus ennen kaikkea opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että hyvinvointialueuudistuksen takia valtionosuuksiin tulee pysyvä vähennys, joka on Kajaanin kaupungilla noin 2,5 milj. euroa vuodesta 2025 alkaen.

Positiivisena asiana voidaan todeta, että yhteisöveron jako-osuus kasvoi 43 % edellisestä vuodesta yhden yksittäisen yhteisön vuoden 2022 poikkeuksellisen tuloksen vuoksi ja vaikuttaa vuosina 2024–2025 Kajaanin yhteisöverotuloihin.

Henkilöstön saatavuudessa, ennen kaikkea opetus- ja varhaiskasvatuksen henkilöstön, on ollut haastetta.

4.4 Investoinnit

Peruskaupungin talonrakennusinvestoinnit olivat tilikaudella 10,4 milj. euroa sitovan tavoitteen ollessa 10,5 milj. euroa. Merkittävimpänä rakennushankkeena valmistui teatteritalon peruskorjaus, johon saatiin avustusta lähes 1,3 milj. euroa. Teatteritalon irtaimistoon käytettiin lisäksi 1,7 milj. euroa. Muita talonrakennuskohteita olivat Vanamon päiväkodin peruskorjaus- ja muutostyöt, Kätönlahden koulun ruokalan laajennus sekä Kuluntalahden koulun ja kaupungintalon korjaus- ja muutostyöt. Paloasema- ja varikkohanke eli ns. Tempu-hanke alkoi kesällä 2023.

Kiinteisiin rakenteisiin ja laitteisiin (muun muassa asuntokatuja saneerauksia, pieniä katu- ja puistomuutostöitä sekä keskusta-alueen esteettömyyden parantamista sekä kevyen liikenteen viitoitus pääreiteille) käytettiin 2,26 milj. euroa. Talousarviossa oli varauduttu 2,5 milj. euroon.

Metsien myynnistä saatiin vuonna 2023 tuloa 0,38 milj. euroa.

Tarkastuslautakunta suosittaa investointitason kriittistä tarkastelua talouden hallinnan näkökulmasta.

5 TARKASTUSLAUTAKUNNAN VALITSEMAT PAINOPISTEALUEET

5.1 Kajaanin Vesi -liikelaitos

Kajaanin Vesi -liikelaitoksen liikevaihto jäi vuonna 2023 noin 244 000 euroa talousarviossa asetetusta tavoitteesta, mutta tulos oli kuitenkin noin 124 000 euroa parempi, kuin talousarviossa oli ennakoitu. Ennakoitua parempi tulos johtui runsaasti käytettyjen palvelujen ja tarvikkeiden arvioitua pienemmästä kustannusten noususta.

Kaupunginvaltuusto on asettanut sitovana tavoitteena Kajaanin Vesi -liikelaitokselle 1,2 miljoonan euron tuottovaatimuksen ja ei sitovana -tavoitteena tilikauden ylijäämän yli 700.00 euroa, jotka molemmat toteutuivat. Tuloutus on 15,6 % liikevaihdosta ja 6,1 % peruspääomasta. Tilikauden ylijäämä oli 835.730 euroa, mikä on 10,9 % liikevaihdosta ja 4,3 % peruspääomasta.

Toiminnallisia tavoitteita, joille oli asetettu mittarit, oli kertomusvuonna asetettu neljä, jotka kaikki toteutuivat (ks. lähemmin Tilinpäätös 2023, s. 133).

Kajaanin Vesi -liikelaitos investoi vuonna 2023 yhteensä 2.350.561 euroa, josta noin 84 % oli korjausvelan hallitsemiseksi toteutettuja saneerausinvestointeja tai niiden suunnittelua.

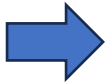
Arviointivuonna 2023 vesihuoltoverkostoa saneerattiin noin 2,8 kilometriä ja uutta vesihuoltoverkostoa rakennettiin noin 1,5 kilometriä.

Vuoden 2023 lopussa asiakastietojärjestelmään vietiin 7048 käyttöpaikan eli 93,6 % käyttöpaikkojen lukematiedot etäluentaa käyttäen. Jäljelle jäävien käyttöpaikkojen saaminen etäluentaan kestää arviolta vielä vuosia muun muassa erilaisten teknisten syiden vuoksi. Sähköistä laskutusta asiakkaista (käyttöpaikoista) käyttää 54.4. %. Kaikkiaan laskuja lähetettiin 30 600 kappaletta vuonna 2023.

Talusveden laadun tarkkailemiseksi otetuista 70 näytteestä kaikki täyttivät talusvedelle asetetut terveydelliset laatuvaatimukset.

Riskien arviointi tehdään 2–3 kertaa vuodessa, ja se on yhteismitallinen muun kaupunkikonsernin kanssa. Talousarviossa korkein tunnistettu riski on riskiluokassa 15 (myyntivolyymin vähentyminen, josta seuraa tulojen supistuminen). Tilinpäätökseen tämä oli saatu puristettua riskiluokkaan 12.

Liikelaitoksen henkilöstömäärä on kertomusvuonna ollut 19 henkilötyövuotta. Henkilötyövuosiin sisältyviä harjoittelijoita on käytetty muun muassa jätevesikaivojen kunnan tarkistuksiin ja jätevedenpuhdistamo- ja pumppaamotiimien vuosilomien sijaistuksiin. Henkilöstön keski-ikä on 53,6 vuotta (koko kaupungin henkilöstön keski-ikä on 46,8 vuotta).

Tarkastuslautakunta toteaa, että Kajaanin Vesi -liikelaitoksen taloutta on hoidettu hyvin, ja käyttöveden hinta/laatusuhde on erinomainen. Laadukas vesi ja sen edullinen hinta ovatkin merkittäviä imagotekijöitä myös koko kaupungin markkinoinnissa.

Henkilöstön keski-ikä on korkeampi kuin koko kaupungin henkilöstön keski-ikä. Tämän vuoksi lautakunta suosittaa kiinnittämään huomiota niin sanotun hiljaisen tiedon siirtymiseen henkilöiden eläköityessä.

Tulevien vuosien talouden haasteena on uuden jätevedenpuhdistamon rakentaminen, joka tulee olemaan kymmenien miljoonien hanke. Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan veden hintaa ei kuitenkaan tulisi pitää ylimääräisenä verotuskeinona. Investointihankkeen rahoitukseen on syytä kuitenkin varautua.

Tarkastuslautakunta korostaa Kajaanin Vesi -liikelaitoksen johtokunnan osaamisen merkitystä ja osaamisen jatkuvaa kehittämistä, sillä talouden hallinta tulee jatkossakin olemaan haasteellista. Liikelaitos on varautunut riskeihin, ja riskienhallintaan sekä riskien tunnistamiseen on hyvä kiinnittää huomiota jatkuvasti.

5.2 Hallintopalvelut

Konsernipalvelut-toimialaan kuuluvaa hallintopalvelut tulosyksikköä johtaa hallintojohtaja. Hallintopalvelut jakaantuvat **hallintotiimiin, sisäiseen asiakaspalveluun ja tietohallintoon.**

Lisäksi hallintojohtajan alaisuudessa toimivat pysäköinnintarkastajat (2 henkeä), joukkoliikenneinsinööri, osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattori, riskienhallintakoordinaattori sekä osa-aikainen kehityspäällikkö.

Hallintojohtajana virkaa hoitavalla henkilöllä on erittäin pitkä työkokemus. Työmäärään on tullut viime vuosien aikana muutoksia, kun talousjohtaja ja henkilöstöjohtaja ovat siirtyneet kaupunginjohtajan alaisuuteen. Lautakunnan näkemyksen mukaan hallintotiimillä on riittävät resurssit hoitaa tiedonhallintaa ja asiakirjahallintoa. Vain yksi henkilö vastaa tietoturvasta, minkä tarkastuslautakunta katsoo selväksi riskiksi.

Joukkoliikenteestä vastaa yksi henkilö. Tarkastuslautakunta pitää tärkeänä, että tehtävää hoitavan henkilön sijaisuudet lomien jne. aikana hoidetaan riittävän hyvällä

tasolla. Sisäinen asiakaspalvelu eli ASPA toimii hyvin ja sillä on riittävät resurssit. Samoin pysäköinnintarkastuksen resurssit ovat riittävät.

Kainuun hyvinvointialueella sote-kulut/asukas ovat Suomen suurimpia eli yli 5000 euroa. Ennaltaehkäisevillä toimilla voidaan alentaa sote-kuluja merkittävästi. Kajaani osallistuu kahteen hyvinvointia ja terveyttä edistävään hankkeeseen, jotka ovat Kainuun mielenterveysohjelma ja valtakunnallinen yhdenvertaisuuden edistämishanke. Tarkastuslautakunta pitääkin tärkeänä, että näihin palveluihin panostetaan riittävästi. Samalla tarkastuslautakunta myös tunnistaa panostusten lisäämisen haasteellisuuden talouden sopeutusohjelman aikaan.

Riskienhallintakoordinaattorin tehtävänä on käydä läpi toimialojen ja liikelaitosten riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan toimenpiteitä ja kirjata näistä kaupunkitason yhteenveto talousarvioon. Lisäksi hän hoitaa henkilötietoihin kohdistuvia tietosuojapoikkeamia. Riskienhallinnan resurssitarpeita joudutaan tarkastelemaan maailman siirtyessä kyber- ja hybrdivaikuttamisen aikaan.

Tietohallinnosta lähemmin kohdassa 5.3.

Strategiatyö ja kehittäminen ovat tällä hetkellä yhden osa-aikaisen henkilön hoidettavana. Hallintopalveluiden organisaatio kokonaisuudessaan on monilta osin ohut, mistä saattaa aiheutua ongelmia esimerkiksi useiden yhtäaikaisten poissaolojen vuoksi.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sisäisen asiakaspalvelun, tietohallinnon ja hallintotiimin resurssit ovat tällä hetkellä riittävät. Sen sijaan lautakunta tuo esille huolensa siitä, että joukkoliikenteen, riskienhallinnan/tietosuojavastaavan, hallinnollisen tietoturvapäällikön sekä osallisuus- ja hyvinvointikoordinaattorin tehtävät ovat käytännössä kukin tehtäväalue yhden henkilön varassa. Tämä on merkittävä riski.

Tarkastuslautakunta suosittaa organisaation toimivuuden varmistamisen kaikissa tilanteissa.

Lautakunta toteaa, että hallintopalveluiden rekrytoinnit ovat onnistuneet hyvin. Lautakunnan näkemyksen mukaan nopealla aikataululla kuntoon laitettavia asioita ovat muun muassa sijaisuusjärjestelyt, hiljaisen tiedon siirtäminen, moniosaamisen kehittäminen sekä varautuminen tulevien vuosien eläköitymisiin.

Tarkastuslautakunta suosittaa kokemuksen ja hiljaisen tiedonsiirron varmistamista.

5.3 Tietohallinto

Tietohallinnossa on uusi tietohallintojohtaja, jota tarkastuslautakunta on kuullut. Vaikka tietohallinnon 19 henkilöä vastaavat ammattikorkeakoulun, ammattiopiston, lukion ja perusopetuksen yli 12 000 tietokoneesta sekä peruskaupungin muusta tietohallinnon toiminnasta, niin toiminta on hyvin hoidettua.

Tietohallinnon osalta taloudelliset tavoitteet samoilla suuntaviivoilla aiempien vuosien mukaan. Toimintatapoja ollaan kehittämässä päämäärätietoisesti. Tavoitteena on saada talousasiat paremmin seurantaan ja ohjaukseen. Kaupungin organisaatiossa on vielä kehitettävää kustannusten oikeassa kohdistamisessa. Tietoisuus kustannusten oikeasta kohdistamisesta on kehittynyt kuluneen vuoden aikana.

Tietohallinnon vuosikello on suunnitelmallinen sekä toimintaa seuraava ja kehittävä.

Tietohallinnossa on menossa useita yhtäaikaista projekteja. Projektien hallintaan on hyvä kiinnittää huomio tavoitteiden saavuttamiseksi.

Organisaation kehittämistarpeet on tunnistettu. Organisaatiota on tarkennettu ja jatkotoimia vastuualueiden osalta on menossa.

Riskien tunnistaminen tietohallinnossa on hyvällä tasolla. Riskien hallintaan liittyvät toimet ovat käynnissä mm. liittyen henkilöriskeihin. Henkilöriskiä (esim. poissaolot) minimoidaan muun muassa jakamalla osaamista ja tekemällä yhdessä.

Henkilöstössä on ollut vuoden aikana vaihtuvuutta, mutta vaihtuvuus on saatu vähenemään ja pysyvyys lisääntymään. Virherekrytointien riski on tunnistettu ja riski on hallinnassa.

Vuoden aikana on tullut kyberhyökkäyksiä, mutta ne saatu tähän mennessä torjuttua.

Tarkastuslautakunnan suosittelee koulutusten lisäämistä (mm. kyberhyökkäysten torjunta) sekä resurssien varmistamista ja resurssien oikeaa priorisointia kybersodankäynnin uhkan kasvaessa.

Lisäksi lautakunta pitää tärkeänä, että toimintaa ohjaavaa mittarointia kehitetään edelleen.

5.4 Henkilöstöhallinto

Uusien talous- ja henkilöstöhallinnon järjestelmien käyttöönottoprojekti ajoittui vuodelle 2023. Kilpailutuksen myötä järjestelmätoimittajaksi ja palkanlaskennan palveluntuottajaksi valikoitui Sarastia Oy. Sarastia Oy:n kanssa on tehty kumppanuusyhteistyötä aiempinakin vuosina. HR-järjestelmän (S365HR) käyttöönottoprojektissa on ollut haasteita, mitkä ovat vaatineet kaupungilta paljon työtä muun muassa sujuvien HR-prosessien kehittämisen ja palkkojen oikeellisuuden varmistamiseen liittyen.

Kajaanin kaupungin strategiaan pohjautuva henkilöstöohjelma on hyväksytty vuosille 2022–2026, ja se on toiminut henkilöstöjohtamisen perustana. Se sisältää periaatteet (tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit), joilla henkilöstöä johdetaan ja kohdellaan. Työntekijöiden työhyvinvointi koostuu muun muassa hyvästä johtamisesta, osallisuudesta ja yhteisöllisyydestä. Siihen vaikuttaa myös se, miten osaamista ja ammattitaitoa ylläpidetään ja millaiset työvälineet ovat käytössä. Työnantajan ja

henkilöstöjärjestöjen kanssa solmittu Kajaani-sopimus on luonut hyvän pohjan yhteiselle työlle henkilöstön kanssa hyvien palvelujen luomisessa kajaanilaisille.

Myönteisen henkilöstökokemuksen pohja hankitaan jokapäiväisessä työssä. Sitä tukevat muut tekijät kuten esimerkiksi ePassin käyttö ja liikuntamahdollisuuksiin panostaminen. Myönteiseen henkilöstökokemukseen vaikuttaminen henkilöstöetuuksien kautta kannattaa jatkossakin mieltä. Arvostusta kokeneet työntekijät ovat parhaita markkinoijia sekä työntekijöiden pitotilanteessa että rekrytoitaessa uusia työntekijöitä. Kajaanin Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli jalkautettiin koko henkilökuntaan. Tämä toimintamalli palkittiin vuoden 2023 lopulla kuntaorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden Tekojen torilla, jonka järjesti Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat (KT). KT kokoaa torille kehittämistekoja eli miten toimintatapoja on uudistettu, kehitetty ja parannettu organisaatioissa.

Myönteiseen työkokemukseen ja henkilöstön hyvinvointiin tärkeänä vaikuttajana on johtaminen kokonaisuudessaan organisaatioissa ja erityisesti myös lähijohtaminen. Uusia lähiesihenkilöitä on perehdytetty lähiesimiesvalmennuksella. Lisäksi esihenkilöille on kuukausittaiset esihenkilötapaamiset (esihenkilöinfot), joissa on informaatiota ajankohtaisista ja tulevista tapahtumista, ja niissä on jatkuvasti esillä myös talous. Esihenkilöiden tukena on myös koko HR-organisaatio, työsuojeluorganisaatio ja työterveyshuolto. Tärkeää esihenkilötyön työn kannalta on se, että työvälitteet ja prosessit sekä asiaosaaminen ovat kunnossa ja he voivat keskittyä oman organisaationsa työn ja työhyvinvoinnin kehittämiseen.

Vakinaisia työsuhteita vuonna 2023 kaupungissa päättyi 68, joka on 4,48 % kaikista työntekijöistä. Tämä on vähemmän kuin kunnissa keskimäärin eli 6–10 %. Lähtötilanteessa kaikkien kanssa keskustellaan ja tehdään lähtöhaastattelu. Henkilökohtaisen keskustelun lisäksi käytetään anonyymiä lomaketta, johon voi kirjata mielipiteensä nimettömänä. Mitään yhtä erikoista syytä lähtöön ei ole löytynyt. Kajaanin kaupungilta jäi vuonna 2023 eläkkeelle yhteensä 37 henkilöä (liikelaitoksista 15 henkilöä). Eläkkeelle jääneiden keski-ikä oli 62,23 vuotta; verrokkikunnissa 61,42 vuotta. Suurimpana syynä oli vanhuuseläke.

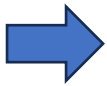
Kuntien Eläkevakuutuksen arvion mukaan vv. 2024–2028 eläkkeelle on siirtymässä 18,4 % eli 371 henkilöä. Se edellyttää hyvin hoidettua, pitkäjänteistä henkilöstöpolitiikkaa ja rekrytointia. Jokaisen päättyvän työsuhteen kohdalla mietitään työn uudelleenjärjestelyä ja todellista tarvetta palkkaukseen. Erityisesti on huomioitava toiminnan häiriötön jatkuminen haavoittuvissa organisaatioissa, joissa osaaminen on vain harvalla henkilöllä "Hiljaisen tiedon" siirtyminen on näissä organisaatioissa tärkeää. Avoimiin työpaikkoihin on toistaiseksi riittänyt hakijoita, vaikka hakijamäärät ovatkin vähentyneet Anonyymista rekrytoinnista on kokeilun jälkeen luovuttu. Kokemus on osoittanut, ettei se pienillä hakijamäärillä vastaa tarkoitustaan.

Kajaanin kaupungin henkilöstömäärä (HTV) oli vuonna 2023 yhteensä 1864,7, jossa oli vähennystä -54,3 HTV:tä. Henkilöstövähennystä tuli pelastuslaitoksen henkilöiden siirtymisestä hyvinvointialueelle 1.1.2023 ja vastaanottokeskuksen siirtymisestä Babando Oy:lle 1.8.2023. Toisaalta lisää henkilöitä palkattiin maahanmuuton myötä erityisesti varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen sekä Mamselliin. Maahanmuuttajien rekrytointia on helpottanut jonkin verran kielitaitovaatimuksen helpottaminen. Avoimia työpaikkoja kaupungilla oli 672, joista vakituisia 194 ja

määräaikaisia 476. Hakemuksia tuli yhteensä 1768 kpl. Sisäisten työpaikkailmoitusten määrä 10 on laskenut vuodesta 2022 (27). Avoinna olevien työpaikkojen määrä on laskenut 60 työpaikalla edellisestä vuodesta. Suurin osa näistä on vakituisia paikkoja. Palkkatukityöllistettyjä on kaupungilla ollut vuonna 2023 toistasataa. Kesäharjoittelijoita on ollut 34, ja heidän työsuhteensa on kestänyt noin kuukauden. Kesätyöseteli on mahdollistanut kahden viikon työn 86 henkilölle.

Henkilöstövuokrauksen kulut nousivat: vuonna 2022 ne olivat 768 843 € ja vuonna 2023 summa oli 1 006 872 €. Henkilötyövuodeksi muutettuna se on 28 HTV:tä. Suurin osa toimeksiantosopimuksista oli peruskaupungin sivistystoimialalla. Varahaiskasvatukseen on lisätty omia sijaisia sitä myöten, kun se on ollut edullisempaa.

Kajaanin kaupungilla on ollut noin 90 hanketta vuoden 2023 aikana. Hankkeilla on kehitetty eri organisaatioissa asioita, joita muuten ei olisi ollut taloudellisesti mahdollista toteuttaa. Niillä on siten ollut ulkopuolisen rahan ohella tärkeä rooli kaupungin kehittämisessä. Kaupungilla on samalla tiedostettu, miten tärkeää on myös hankeprosessien ja hanketyön kehittäminen ja tehostaminen. On perustettu hanketoimijoiden verkosto (KEHU), jota hallinnoivat henkilöstön ja tietohallinnon kehittämisspälliköt. On tehty työtä ohjaavat toimintamallit, prosessit sekä laadittu lomakkeita ja sopimusmalleja hankkeitten käyttöön. Samalla kannustetaan hyvään hanketyöhön ja hankkeiden yhteistyöhön toimialarajat ja tiimirajat ylittäen. Hankkeita on paljon ja erilaisia Kajaanin kampuksen kehittämistyöstä, tuulivoima- ja aurinkoenergiaosaamishankkeesta Amikset lukee - hankkeeseen. Miten hankkeet ovat vakiintuneet toimintatavoiksi ja jääneet elämään hankkeen loputtua, siitä ei ole tarkempaa tietoa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että Kajaanin kaupungin henkilöstömäärä oli vuonna 2023 yhteensä 1864,7, jossa oli vähennystä -54,3. Kun otetaan huomioon pelastuslaitoksen ja vastaanottokeskuksen pois siirtynyt henkilöstö, henkilöstön kokonaismäärä kuitenkin kasvoi.

5.5. Talouspalvelut

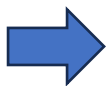
Tarkastuslautakunta käyttää arvioinnin lähtötietojen hankinnassa arviointilomaketta. Arviointilomaketta on käytetty soveltuvin osin talouspalveluiden arviointiin mahdollisimman yhdenmukaisen arvioinnin saavuttamiseksi.

Myös talouspalveluissa on ollut haasteita talous- ja henkilöstöhallinnon (TaHe) -uudistuksen kanssa, ja hanke on ollut vielä käynnissä vuoden 2023 aikana. Talouspalveluiden haasteet ovat liittyneet taloustietojen raportoinnin ajantasaisuuteen.

Talouspalvelut ovat reklamoineet palveluntoimittajalle (Sarastia), ja osa laskuista on ollut jäädytettynä kesä-lokakuun välisenä aikana.

Talousohjelmien toiminta on kehittynyt ja toimintaan on saatu suunnitelmallisuutta. Vuositason suunnitelmallisuus näkyy vuosikellona ja suunnitelmina. Viikko- ja kuukausitaso suunnitelmallisuus näkyy rullaavina kokouskäytänteinä (johtoryhmät ja tiimit).

Riskien tunnistaminen on talousohjelmien osalta hyvällä tasolla.

Tarkastuslautakunta suosittaa riskienhallinnan jalkauttamisen terävöittämistä.

Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan sopeutussuunnitelman toteuttaminen vaatii vielä vahvistamista.

Lautakunta toteaa, että toiminnan suunnitelmallisuus on kehittynyt.

5.6 Hankintatoimi

Hankintapalvelut toimivat konsernipalvelut-toimialan alaisuudessa ja edelleen talousohjelmien alla. Hankintatiimiä vetää hankinta-asiantuntija, ja lisäksi tiimiin kuuluu toinen hankinta-asiantuntija ja ostoasiantuntija.

Hankintapalvelujen missiona on hyvien kumppanuuksien ja toimittajien löytäminen Kajaanin kaupungille sekä toimintamallien ja ohjeistuksen luominen ja jalkauttaminen.

Tehtävinä ovat kilpailutukset, sopimusten hallinta, reklamaatiot, Intranet ja verkkosivut sekä sopimuspalaverit.

Hankintoja varten on luotu Hankintakalenteri. Vuoden 2024 alusta on myös pienhankintaohje. Hankintaohjelmassa vuosille 2023–2026 on tavoitteena julkisten varojen käyttö talousarvion mukaisesti, vastuullisuuskriteerien seuranta ja hankesuunnitelman toteutuminen pitkäjänteisesti. Kilpailutuksen ulkopuolisia ostoja sekä suoraostoja ja suorahankintoja on saatu vähennettyä. Yhteistyötä sidosryhmien ja kaupungin organisaation toimialojen välillä on lisätty ja on järjestetty hankintasopimuksen mukaiset toimittajatapaamiset.

Hankintaohjelmassa huomioidaan myös kestävä kehitys ja vastuullisuuskriteerit. Hankintoja tehdään Hanselin ja Monetran kautta.

Tarkastuslautakunta pitää hyvänä, että hankintatoimi edistää hyvien kumppanuuksien ja toimittajien löytämistä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että toimialat käyttävät keskitettyjä hankintapalveluita ja hankintaosaamista omissa hankinnoissaan.

5.6 Konsernijaosto

Konsernijaosto on kaupunginhallituksen alainen ja siihen kuuluu viisi (5) kaupunginhallituksen valitsemaa jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Konsernijaoston jäsenten ja varajäsenten tulee olla kaupunginhallituksen jäseniä tai varajäseniä. Esittelijänä konsernijaostossa toimii kaupunginjohtaja.

Konsernijaoston tehtävänä on Kajaanin kaupungin hallintosäännön mukaisesti:

Ohjata ja valvoa omistajana, että tytäryhteisöt toimivat kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden mukaisesti;

Valvoa, että tytäryhteisöjen toimintapolitiikat ovat kaupungin päämäärien mukaisia;

Seurata ja arvioida tytäryhteisöjen hallitustyöskentelyn edellyttämää asiantuntemusta, toimialatuntemusta, kokemusta sekä riippumattomuutta;

Käsitellä ja merkitä tiedoksi tytäryhteisöjen seurantaraportit;

Valvoa, ohjata ja valmistella sijoitustoimintaa valtuuston hyväksymien periaatteiden ja kaupunginhallituksen hyväksymän sijoitussuunnitelman mukaisesti;

Tehdä esityksiä kaupunginhallitukselle omistajapoliittisista linjauksista ja konserniohjauksen periaatteista.

Vuonna 2023 konsernijaosto kokoontui 13 kertaa. Kokousten pöytäkirjat on asianmukaisesti tarkistettu sekä julkaistu. Tytäryhteisöt ovat antaneet vuorollaan tilannekatsaukset toiminnastaan, ja jokaisessa kokouksessa on vuonna 2023 käyty läpi sijoitustoiminnan raportoinnit. Lisäksi yksittäiskatsauksia Kajaanin kaupungin sijoitustoimintaa hoitavien varainhoitajien; OP Varainhoito Oy, Evli OYJ sekä LähiTapiola Varainhoito Oy on ollut säännöllisesti. Varainhoitajat on valittu julkisen kilpailutusprosessin kautta, ja ne toimivat varainhoidon täyden valtakirjan mandaatilla.

Konsernijaoston tehtävänä on valvoa tytäryhteisöjen riskienhallintasuunnitelmia.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että riskienhallintasuunnitelmien seurannassa kiinnitetään huomiota siihen, että yhteisöt ymmärtävät riskit samassa laajuudessa, jotta ristiriitaisuuksia ei synny.

Tarkastuslautakunta pyytää kiinnittämään huomiota valvonnan riittävään tasoon ja varmistamaan että toiminnassa konsernin kokonaisuus on edellä.

Tarkastuslautakunta suosittaa, että esimerkiksi sisäisen valvonnan raportit varmistetaan tuotavan riittävässä laajuudessa päätöksenteon tueksi kaupunginhallitukselle.

Tarkastuslautakunta pitää Kajaanin kaupungin konserniohjeen kohtaa 6.1 Esteellisyys kaupunkikonsernissa -kirjausta: ”Osakeyhtiön, osuuskunnan ja yhdistyksen hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa oleva henkilö on esteellinen käsittelemään yhteisön asiaa kaupungin toimielimissä” velvoittavana ja suosittaa kiinnittämään tähän erityistä huomiota jäsenvalinnoissa.

6 TARKASTUSLAUTAKUNNAN SUOSITUSTEN VAIKUTTAVUUDEN ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään Kuntalain 121 § (410/2015). Tarkastuslautakunnan tehtävät tähtäävät kunnan kehittämiseen antamalla suosituksia kehityskohteista. Tällöin tarkastuslautakunta tuottaa lisäarvoa kaupungille toiminnan kehittymisenä.

Tarkastuslautakunnan vaikuttavuuden arviointia ei ole aiempina vuosina tehty. Oman toiminnan arvioinnin tekemättömyys on selkeä puute. Oman toiminnan vaikuttavuuden arvioimiseksi käytettävät resurssit ovat niukat. Toiminnan vaikuttavuuden arviointi on jouduttu sopeuttamaan olemassa oleviin resursseihin.

Suosituksen vaikuttavuus voidaan arvioida myös laajempänä kokonaisuutena. Esimerkkinä laajempänä arviointina voi toimia Helsingin kaupungin suositusten vaikuttavuuden arviointia

Toiminnan arviointi tapahtuu suositusten vaikutusten seuraamisella. Vaikutukset ovat arvioitu alla olevan taulukon mukaisesti.

Suositus on toteutunut		+1,0
Suositus on toteutunut osittain		+0,5
Suositus ei ole toteutunut		0,0
Suositus on uudistettu		-0,5...+0,5

Suosituksset:		
Tarkastuslautakunta suosittaa hyvää talouden hallintaa.		1
Tarkastuslautakunta suosittelee rakennusten rakennemuutosohjelman huomioimista taloussuunnittelussa ja tilakeskuksen ja talouspalveluiden vuoropuhelun kehittämistä asiassa		0,5
Tarkastuslautakunta suosittelee seuraamaan, miten ulkomaisen työvoiman rekrytointi on toteutunut asetettuihin tavoitteisiin nähden ja tarvittaessa kehittämään mittaristoa seurannan toteuttamiseksi.		0,5
Tarkastuslautakunta toivoo, että vajaatyökykyisten työllistymistä edistetään ja pyytää toimialoja kiinnittämään asiaan huomiota.		1
Arvio toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden saavuttamisesta:		
Kaupunkistrategian toteutuminen: Nuorisotyöttömyyden vähentämisen tavoite ei toteutunut toivotulla tavalla ja koronapandemian myötävaikuttaminen asiaan ei ole ollut kaupungin vaikutuspiirissä. Vaikka työttömyysaste on laskenut, ei tavoite työttömien työnhakijoiden vähentymisestä ole toteutunut.		1

Kaupunkistrategian toteutuminen: Asukkaiden kokonaistyytyväisyys on lisääntynyt, mutta asukkaiden osallisuuden vahvistaminen muun muassa palveluiden kehittämisessä on merkittävää.		0,5
Kaupunkistrategian toteutuminen: Rakennetun ympäristön viihtyvyyteen on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan syytä kiinnittää huomiota.		0
Kaupunkistrategian toteutuminen: Lautakunta toteaa, että saadun selvityksen mukaan kasvihuonepäästöjen osuus kasvoi. Lautakunnan näkemyksen mukaan tavoitetta on hyvä tarkastella ja asettaa se sellaiseksi, että tavoite olisi saavutettavissa.		0,5
Toimintakertomuksessa raportoitujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen		
Tytäryhtiöt Tarkastuslautakunta suosittaa, että tytäryhtiöiden hallitusten jäsenet ylläpitävät toimialaan liittyvää ammatillista osaamistaan.		0,5
Muut toiminnan ja talouden arvioinnit		
Henkilöstö Tarkastuslautakunta suosittaa korvaavan työn mallin käyttöönoton tehostamista.		0,5
Henkilöstö: Lautakunta toteaa Kajaanin kaupungin seuraavan työtapaturmia Granite-ohjelmalla. Työturvallisuuden kehittymisen seurannassa sekä vertailussa on edelleen kehitettävää.		0,5
Henkilöstö: Lautakunta suosittaa seurannan yhteismitallistamista ottamalla käyttöön LTIFR-arvon toimialoittain.		0,5
Henkilöstö: Lautakunta suosittaa tavoiteltavan LTIFR-arvon asettamista.		0,5
Sisäinen valvonta ja riskien hallinta		
Tarkastuslautakunta suosittaa, että esihenkilöiden työtä tuetaan ohjeistusten ja perehdytyksen avulla.		1
Lisäksi tarkastuslautakunta toteaa, että laskujen kohdentamisen lisäksi tulee myös laskujen asiatarastukseen ja sopimusten mukaisuuteen kiinnittää erityistä huomiota. Lautakunta korostaa hankintasopimusten noudattamisen tärkeyttä.		1
Tarkastuslautakunnan valitsemien painopistealueiden arviointi		
Perusopetuksen tulosalue: Lautakunta suosittaa perusopetuksen oman toiminnan kriittistä tarkastelua ja kannustaa laajentamaan toimintatapoja ja -malleja haastavien tila- ja henkilöstöressurssien ratkaisujen etsimiseen. Tällöin tavoitteena olisi juurisyiden tunnistaminen ja rakenteellisten muutosten tekemisen mahdollistaminen.		0,5

Varhaiskasvatuksen tulosalue: Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan riskienhallinta ei ole ajan tasalla, ja henkilöstössä ilmenee uupumisen merkkejä.		1
Kulttuuri- ja nuorisopalveluiden tulosalue: Kaupunginkirjasto Tarkastuslautakunta suosittelee, että tulevan peruskorjauksen yhteydessä muuttuneet tarpeet otettaisiin huomioon mm. liikutettavien väliseinien muodossa.		0,5
Kajaanin kaupunginteatteri -aluetatteri: Tarkastuslautakunta ilmaisee tyytyväisyytensä siihen, että teatterin esityspaikat, alun perin Kainuun Suojeluskuntapiirin rakennuttama Sissilinna, ja alun perin Kaupunginhotelliksi rakennettu ja pitkään kaupungintalona toiminut teatterin päänäyttämönä toimiva rakennus peruskorjataan. Sissilinna on jo valmistunut, mutta tarkastuslautakunta toteaa remontin viivästyneen ja korjauskustannusten ylittyneen, joten jatkossa kustannusseurantaa ja -hallintaa tulee parantaa.		0,5
Kajaanin kaupunginteatteri -aluetatteri: Tarkastuslautakunta suosittelee, että asiakas- ja asukastyytyväisyyskyselyn tutkimuksia sovellettaisiin ainakin osittain teatterin ohjelmistoa valittaessa.		0,5
Kajaanin Teknologiakeskus Oy: Tarkastuslautakunta suosittelee toimitusjohtajan roolin tarkastelua.		1
Kajaanin Teknologiakeskus Oy: Henkilöstöresurssien vähyys näkyy tällä hetkellä muun muassa riskien arvioinneissa. Tunnistettuja riskejä on tuotu valtuuston tietoon vain yksi kappale toiminnallisista riskeistä. Strategisia riskejä, rahoitusriskejä ja vahinkoriskejä ei ole käsitelty tällä hetkellä riittävässä laajuudessa.		1
Kajaanin Teknologiakeskus Oy: Tarkastuslautakunta suosittelee henkilöstöresurssien kehittämistä mm. koulutuksen osalta, jotta tilojen myyntiin ja vuokraustoimintaan saadaan lisää tehokkuutta.		0,5
Muut havainnot:		
Tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan talouden sopeuttamiselle asetetut tavoitteet on hyvä asettaa niin, että ne ovat realistiset saavutettaviksi.		0,5
Pelkästään lukujen valossa saavutettuihin tavoitteisiin ei voida olla tyytyväisiä. Kipeiden ratkaisujen lykkääminen tuo väistämättä paineita tulevaisuuteen.		0,5
Käyttöomaisuuserät:		
Tarkastuslautakunta suosittelee, että suoraan käyttöön tulevat käyttöomaisuuserät (esim. koneet ja laitteet) otetaan poistojen laskennan piiriin välittömästi.		1
Investointikustannukset:		

Tarkastuslautakunta suosittelee kehittämään kontrollia näiltä osin, jotta hankkeen kustannus seuranta on ajan tasalla, ja kohteen hankintameno muodostuu oikein.		1
Sopimusten hallinta		
Tarkastuslautakunta suosittelee hankintaprosessin kehittämistä siten, että toteutettuja hankintoja jälkitarkastettaisiin määräajoin vertaamalla ostoja voimassa oleviin sopimuksiin ja puitesopimuksiin, jotta mahdolliset puitesopimusten ohi tapahtuneet hankinnat tulisivat esille.		1
Oppilastilastot:		
Tarkastuslautakunta suosittelee selvittämään mahdollisuutta allekirjoitettujen tilastosisitteiden sähköisestä säilyttämisestä.		1
Suositus arkistotulosteiden säilyttämisestä perustuu Opetushallituksen kirjeeseen 30.8.2022 (OPH-1838-2022), jonka mukaan ilmoituksen taustatiedot tulee arkistoida.		0,5
Kuntatalouden perustiedot:		
Tarkastuslautakunta suosittelee kehittämään kontrolleja siten, että aineiston kokonaistason siirtyminen palveluluokittain ja sektoreittain voidaan varmistaa.		0,5
Yhteensä		21

Vaikuttavuusindeksi 62 %

Yllä oleviin suosituksiin selvitykset saatiin kokoukseen 1.11.2023 (63 §).

Tarkastuslautakunta on arvioinut toimintansa vaikuttavuutta. Arviointikertomuksen vaikuttavuusindeksi vuodelta 2022 on 62 %.

$$\text{Vaikuttavuusindeksi} = \frac{\text{Toteutuneet suositukset}}{\text{Annetut suositukset}} * 100 \%$$

Tarkastuslautakunta jatkaa tulevana vuosina vaikuttavuusindeksin seuraamista.

Havainto: Suositusten arvioinnin mittaaminen vaikuttaa annettaviin suosituksiin. Suosituksista tulee selkeitä ja niiden toteutumisen arviointi on helpompaa.

7 MUUT HAVAINNOT

- Kajaanin kaupungin maa-aluekisteriä hoidetaan Trimble-järjestelmässä ja tarkastushetkellä ei ollut käytössä tehokasta Trimble-järjestelmän ja S365T-järjestelmän täsmäytysrutiinia. **Tarkastuslautakunta suosittelee täsmäyttämään Trimblen arvot kirjanpitoon säännöllisesti.**

- Käyttöomaisuuserien osalta ei ole järjestetty tilikauden aikana erillisiä inventaareja irtaimien käyttöomaisuuserien osalta. **Tarkastuslautakunta suosittelee huomioimaan mahdolliset inventaarit keskeisten irtainten käyttöomaisuuserien osalta.**

Tarkastuslautakunta suosittelee myös kehittämään investointikohteiden seuranta ja kohteiden valmiiksi laittoa siten, että yksittäinen investointikohde liittyy aina yhteen investointinumeroon, jolloin kohteen seuranta ja poistojen aloittaminen on täsmällistä.

- Palkanlaskentajärjestelmä on vaihtunut tilikauden aikana. Toukokuusta 2023 lähtien palkanlaskennan ohjelmistona on ollut Sarastia365 HR. – Tarkastuslautakunnan saaman tiedon mukaan vanhasta järjestelmästä uuteen siirretty konversioaineisto on ollut suppea, eikä se ole siirtynyt täydellisesti. Joitakin palvelussuhdetietoja on jäänyt puuttumaan tai ne ovat siirtyneet virheellisinä. Esimerkiksi lomapäivien saldoissa on ollut virheitä, työsuhteita on jäänyt siirtymättä ja ulosottotiedot ovat puuttuneet., ja korjauksia on jouduttu tekemään manuaalisesti.

- Lomapalkkavelan muutos kirjataan vuosittain tilinpäätöksen yhteydessä. **Tarkastuslautakunta suosittelee lomapalkkavelan kirjaamista kuukausittain seurannan helpottamiseksi.**

Kiitokset

Sen lisäksi, että Kajaanin Työkyvyn aktiivisen tuen toimintamalli palkittiin vuoden 2023 lopulla kuntaorganisaatioiden ja hyvinvointialueiden Tekojen torilla, jonka järjesti Kunta- ja hyvinvointialuetyönantajat (KT), haluaa tarkastuslautakunta huomioida, että

Kajaanin AMK Oy oli toiseksi tuloksellisin ammattikorkeakoulu kokoon suhteutettuna jo kolmannen kerran vuonna 2023;

Kulttuurin hyvinvointi -palkinto myönnettiin Kajaanin kaupunginteatteri – alueteatterille Kainuun Kulttuurigaalassa 1.12.2023 ja

Elinkeinoelämän keskusliiton Kuntarankingissa Kajaanin seutu (=Kajaani, Paltamo, Ristijärvi ja Sotkamo) oli 14. sijalla. Kajaanin seutu noteerattiin kovimpana nousijana ja se vahvisti asemiaan Kuntarankingin keskijoukoissa.

Allekirjoitus

Kajaanissa 24. päivänä toukokuuta 2024

Teemu Niva

puheenjohtaja

Eveliina Kinnunen

varapuheenjohtaja

Paavo Enroth

jäsen

Raili Myllylä

jäsen

Leena Törrö

jäsen